

Mc 10, 43-45 – met Petrus achter Jezus aan
Votum/groet; Ps 91: 1, 7; gebed; LB 536 (begin kidsclub); lezen Mc 10, 32-45 / Fil 2, 1-11; preek; Opw 268 (einde kidsclub); gebed; Opw 378; collecte; Gez 161; zegen
Bergschenhoek 26.2.2023

Dia *Wie van jullie de belangrijkste wil zijn, moet de dienaar van de anderen zijn, en wie van jullie de eerste wil zijn, moet slaaf van de anderen zijn.*

Wat maken deze woorden bij je los? Misschien zeg je wel: prachtige woorden, ik probeer dit dagelijks in de praktijk te brengen. Mooi als dat zo is. Tegelijk zou je niet de eerste zijn die aan hikt tegen deze opdracht van Jezus.

Eens was er een filosoof¹ die zich aan deze woorden ergerde. Hij vond dat ze menselijke zelfontplooiing in de weg staan. Hiermee creëer je losers en softies. Mensen die in alles over zich heen laten lopen. Ik zou me ook kunnen voorstellen dat je een beetje verveeld raakt. Ik heb het zo vaak gehoord. Dat je elkaar moet dienen en liefhebben, en zo. Altijd dezelfde plaat. Of wat dacht je van ongemak? Ik voel dat er iets van mij wordt gevraagd, maar hoe breng ik dit in praktijk? Dat laatste is iets waar ik vaak genoeg tegenaan loop.

Dus reden genoeg om te proberen verder te komen met wat Jezus hier wel eens zou kunnen bedoelen. Laten we kijken. Ik zet er boven: *Op weg naar geweldloos samenleven*.

Je mag best de eerste willen zijn **dia**

Vraagje: wie van jullie wil graag ergens de eerste in zijn? (...)

Het is best lastig om *niet* ergens de eerste in te willen of te moeten zijn. De eerste willen zijn, belangrijkste, grootste – het zit eigenlijk in heel veel dingen. Op school of je opleiding: de beste cijfers halen. Met je bedrijf marktleider in jouw segment worden. Het mooiste huis of de mooiste auto hebben in jouw buurt. De grootste politieke partij van het land. Het mooiste dorp van Nederland. De beste supermarkt van Zuid-Holland. Wedstrijdjes zijn er overal.

Dus als je zegt: ik vind het niet belangrijk om de eerste te willen zijn, dan is dat best bijzonder. Het is een beetje tegendraads. Ik doe niet mee aan de 'rat race' die je overal tegenkomt. Ik ben liever bescheiden, doe maar gewoon. Het is mooi als het goed gaat, en

¹ Friedrich Nietzsche

groeien of verbeteren is ook oké, maar om perse de beste, grootste enzovoort te zijn, dat is weer wat anders.

In sport of bij spelletjes is het trouwens niet zo leuk om niet te willen winnen. Expres verliezen. Dat zou hele vervelende wedstrijden opleveren. Maar ook dan: het gaat toch ook om het plezier, meedoen is belangrijker dan winnen...

Hoe erg is het om aan de top te willen staan, ergens in uit te blinken? In onze ogen hangt er een luchtje omheen. Maar wat Jezus betreft mag het gerust. Prima om de eerste te zijn, of de belangrijkste. Ga er voor. Graag zelfs.

Jakobus en Johannes komen met een vraag bij Jezus. *‘Wanneer u heerst in uw glorie, laat een van ons dan recht, en de ander links’*. Ze vragen om de ereplaatsen, de mooiste plekken die er zijn. Naast Jezus in zijn glorie. Daar komt gedoe over onder Jezus’ leerlingen. Boze woorden, verwijten klinken er. Wat denken die twee wel?

Maar Jezus wijst het niet af, dat je de eerste wil zijn, ergens in wilt uitblinken. *Wie van jullie de eerste wil zijn...* Je mag de eerste willen zijn. Het ligt eraan waarin. Als je graag de eerste wil zijn, laat het dan zijn in dienen en niet in heersen. Bereik maar de top in dienstbaarheid. Blink uit in nederigheid. Klinkt bijna als een competitie, als een wedstrijd: wie is het beste in de minste zijn?

Zolang het maar om dienstbaarheid gaat **dia**

De toon is gezet. De eerste willen zijn, de belangrijkste. Prima. Zolang het maar om dienstbaarheid gaat. Laat het maar jouw ambitie zijn. Jouw stip op de horizon om het in bedrijfstaal te zeggen. De droom die je wil bereiken.

Wees een dienaar, zegt Jezus. Een slaaf zelfs. Dat gaat erg ver. Met alle aandacht voor het slavernijverleden vandaag wordt steeds duidelijker hoe afschuwelijk het er daarbij aan toe ging. En jij zou een slaaf moeten worden? Waar heeft Jezus het over?

Jezus kijkt naar hoe het er in de wereld van toen eraan toeging. *‘Volken worden onderdrukt door hun eigen heersers, en leiders misbruiken hun macht’*. Het verhaal van onze wereld. In onze wereld draait alles om macht. In Jezus’ tijd: bloedige onderwerping door de Romeinen. Vandaag nog steeds. Onze oorlogen, Oekraïne, Syrië. Het gaat om macht.

De gevolgen zijn niet te overzien. Macht kan leiden tot machtsmisbruik. In het groot. Poetin wil de macht en een compleet land wordt verwoest, en er zijn honderdduizenden doden. Iets dichterbij: Bedrijven en personeel worden verziekt omdat de manager macht opeist. Kerken raken verscheurd omdat een voorganger zijn macht misbruikt. Een kind raakt voor het leven getekend omdat het op school gepest wordt. Macht kan vreselijke vormen aannemen.

Dia In beeld: zo ziet onze wereld eruit. Een piramide met de punt naar boven. Wie aan de top staat is de belangrijkste. Daar wil je uitkomen. Je komt er door de anderen te gebruiken als een soort trap, zo kom je steeds hoger. **Dia** Jezus' wereld is een omgekeerde piramide. De punt staat naar beneden. De onderste heeft de belangrijkste plek. Hij of zij houdt de rest omhoog.

Maak er niet iets softs van. Dit is heel revolutionair. De wereld op de kop. Op alle niveaus. Groot en klein. Wat Jezus hier zegt is dynamiet onder onze hele samenleving.

Wees er alert op. Soms zie je het meteen: tanks, raketten. Het kan ook veel subtieler, meer in het klein. Op de werkvloer. In je familie. Op school. Ook in de kerk. Niet zo opzichtig als Johannes en Jakobus misschien. Maar ook daar: een vorm van macht willen hebben: jij moet naar mij luisteren, met mij rekening houden, ik druk mijn mening door...

Jezus zegt: *Zo mag het onder jullie niet zijn.* Dat is een opdracht. Niet een wens of een verlangen. Een opdracht. Zo mag het bij jullie niet zijn. Punt.

Jezus gaat voor je uit **dia**

Even terug naar de vraag van Jakobus en Johannes. Het lijkt een brutale vraag, zei ik net. Misschien zelfs een domme vraag, wie doet dat nou? Maar het kan ook anders zijn. Jakobus en Johannes geloofden dus dat het daar naartoe zou gaan met Jezus: heersen in zijn glorie. En daar willen ze graag bij zijn. Mogen we dan aan uw zij staan? heel gemotiveerd willen ze met Jezus mee.

Jezus wijst Jakobus en Johannes ook niet terecht. Hij zegt alleen: Weten jullie wat je vraagt? *'Kunnen jullie de beker drinken die Ik zal drinken of de doop ondergaan die Ik moet ondergaan?'* Verwijzingen naar Jezus' lijden. De beker drinken van Gods straf. Verdrinken in het water van de dood. De weg naar die glorie, zegt Jezus, is de weg langs schande en vernedering. Paulus zegt hetzelfde in Filippenzen 2: eerst tot in de dood vernederd, daarna

door God verhoogd. Dat is de volgorde. Naast Jezus zitten in zijn glorie? Dit is de weg: achter Jezus aan in zijn vernedering en dienstbaarheid.

Besef wat je vraagt, zegt Jezus. Het zal heftig zijn. De beker drinken van lijden, de doop ondergaan van dood. Paulus gebruikt ook sterke woorden. Jezus deed afstand van zijn positie. Hij nam de gestalte aan van een dienaar. Hij vernederde zichzelf. Hij werd gehoorzaam tot in de dood. Hij maakte zichzelf leeg, zo iets zegt Paulus hier. Richt je daar eerst maar op, zegt Jezus tegen de broers. En dat met die plaatsen naast Jezus, in zijn glorie, dat komt dan later wel...

Kijk hoe Jezus die weg ging. Marcus 10, 32 begint ermee dat Jezus op weg ging naar Jeruzalem. Iedereen om Hem heen is onrustig. Zou Jezus dit wel moeten doen? Maar Jezus is vastberaden. Dit ga Ik doen. *'Ik ben niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen en mijn leven te geven als losgeld voor velen'*. Volledige, zelfgekozen dienstbaarheid tot in de dood. Want zo zal er bevrijding zijn voor de mensen. Jezus betaalt het losgeld. Neem Mij maar. En laat hen gaan.

Als je dat begrijpt, dan ga je niet meer kiezen voor de macht, de glorie. Als je echt begrijpt wat Jezus kwam doen, dan wil je met Hem mee op die weg. Hij kwam om te dienen. Dan ik ook. De ander dienen is niet langer iets dat je *moet* doen, maar iets dat je *wilt* doen. Jezus heeft dit voor mij gedaan. Hij gaat voor mij uit. En dus volg ik Hem.

Hij wijst de weg naar geweldloos samenleven **dia**

De boodschap is kraakhelder. Niet heersen, maar dienen. Een dienaar willen zijn, een slaaf. Jezelf verloochenen, zegt Jezus ergens anders. De ander belangrijker achten dan jezelf, zegt Paulus, niet alleen je eigen belang, maar ook het belang van de ander voor ogen houden. Hoe dan? Moet je soms alles slikken, overal in mee gaan? Die filosoof van het begin kon wel eens gelijk hebben: zo kweek je zwakkelingen die nergens meer voor durven staan...

Ik dacht erover na. Is er een manier waarop ik dit wat dichterbij kan brengen? Ik wilde inzoomen op één ding. Dit: Over hoe je met elkaar in gesprek kunt zijn. In de kerk, maar mag ook breder: thuis, of op je werk. Soms gaan ze mis. Verwijdering, onbegrip, irritatie of erger. Moet jij dan de minste zijn? Moet jij jouw mening opgeven voor die van de ander?

Volgens mij gaat het daar niet over. Waar het wél over gaat: Jezus wijst de weg naar geweldloos samenleven. Kijk in Marcus 10. Jezus grijpt in als de andere leerlingen boos

worden op Jakobus en Johannes en er harde woorden vallen. Er is afkeuring, veroordeling. Dan zegt Jezus: Zo mag het onder jullie niet zijn. Niet zo, met die macht: boven de ander gaan staan, de ander degraderen. Ook niet met geweld: de ander onderdrukken, monddood maken. Ga maar eens na bij jezelf hoe snel en subtiel dat gaat als je met iemand in gesprek gaat. Een oordeel is zo gevormd.

Daarvan zegt Jezus: Zo mag het onder jullie niet zijn. Wees de eerste in dienen. Dat kun je zo toepassen. Treed zonder macht en zonder geweld de ander tegemoet. Verwar dat niet met zwakke inschikkelijkheid. Zo was Jezus ook niet. Hij kwam om te dienen. Maar Hij slikte zelf ook niet in. Hij zei ook waar het op stond. Maar Hij zei het geweldloos. En Hij keek naar ons belang: jullie hebben het nodig dat je gered wordt.

De ander belangrijker achten dan je zelf, het belang van de ander voor ogen houden – het betekent niet: alles inslikken, je eigen belang opgeven. Het betekent: de ander gaan zien, in de ogen kijken, naar elkaar gaan luisteren, je open stellen voor elkaar. Wat is eigenlijk jouw belang? En wil jij horen wat dat van mij is? Hoe kunnen we elkaar helpen om er een weg in te vinden? Dan dien je elkaar. Omdat je kiest voor de weg zonder oordeel, zonder macht en zonder geweld. En op die weg gaat Jezus voor jou en mij uit. Hij maakt geweldloos samenleven mogelijk.

Zwak? Bepaald niet. Super krachtig! Want zo heeft Jezus de wereld overwonnen en heeft God Hem naam boven alle naam gegeven!

Prikkel dia

Je kunt het in praktijk brengen komende week. Bijvoorbeeld als je in gesprek bent met iemand. Misschien praat je wat langs elkaar heen. Is er irritatie, onbegrip. Je merkt bij jezelf de neiging om af te wijzen, te veroordelen. Vraag dan eens naar elkaars belangen. En ga van daaruit verder. Hoe kun je elkaar helpen? Zonder macht, zonder oordeel, zonder geweld.

Amen